

Gemeente **Oudewater**

Raadsinformatiebijeenkomst

Onderzoeksrapport Arbeidsmigranten

9 januari 2024

Doel en programma van vanavond

Delen resultaat onderzoeksrapport: huidige situatie rondom arbeidsmigranten.

Deel 1	<ul style="list-style-type: none">• Inleiding en proces (tijdlijn)	10 minuten
Deel 2	<ul style="list-style-type: none">• Presentatie rapport door BMC	20 minuten
Deel 3	<ul style="list-style-type: none">• Vragen stellen• Aandachtspunten meegeven	50 minuten
Deel 4	<ul style="list-style-type: none">• Vervolgstappen• Afsluiting	10 minuten

Deel 1

Inleiding en proces

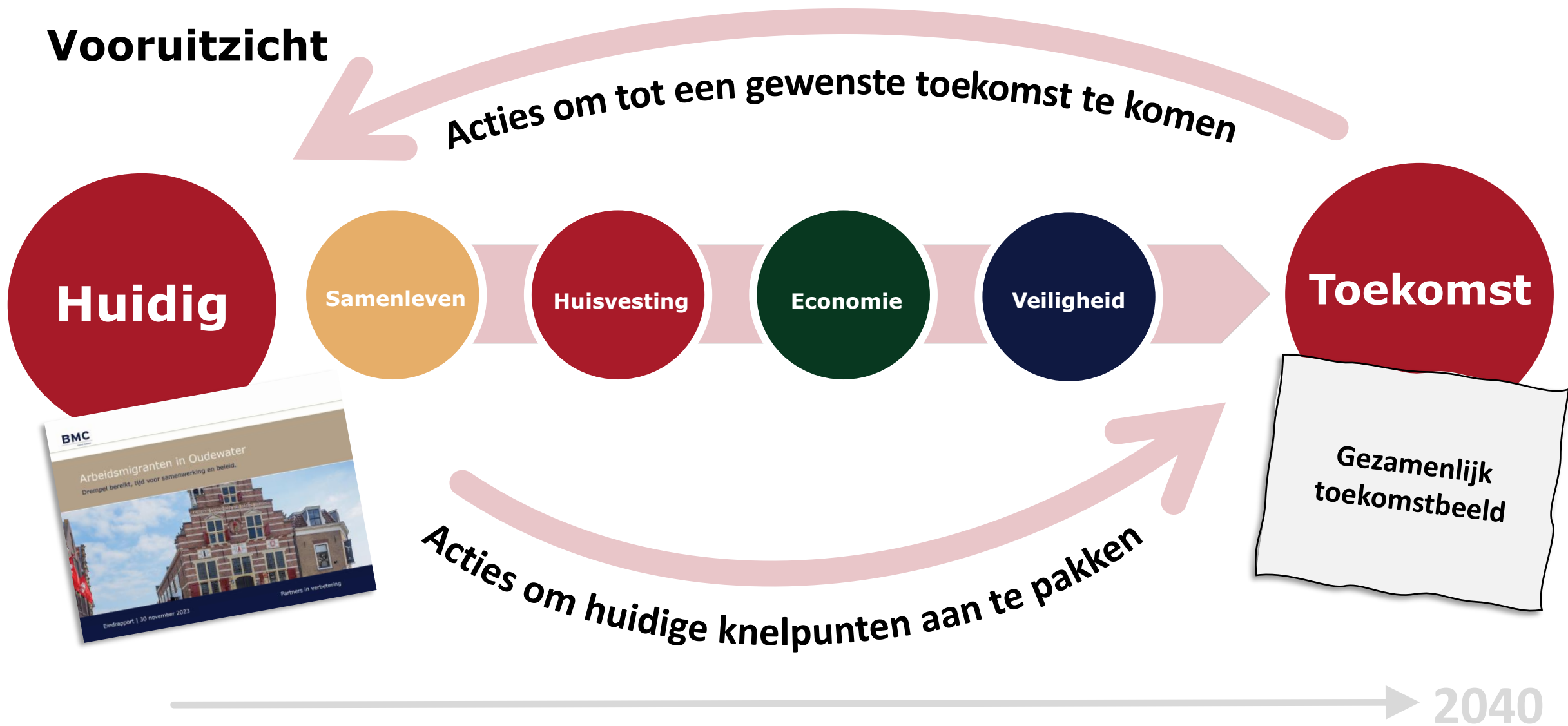
Aanleiding onderzoek

- De aanwezigheid van arbeidsmigranten in Oudewater is de afgelopen jaren zichtbaarder en merkbaarder geworden.
- Niet goed duidelijk wat de omvang van het vraagstuk is.
- Daarom behoefte aan meer zicht op woon-, werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten om zo passend beleid te maken en maatregelen te kunnen nemen.

Terugblik

Vooruitzicht

Deel 2

Presentatie BMC

Arbeidsmigranten in Oudewater

Bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Nora van der Linden & Rob van Hilten
Classificatie: Openbaar

Inhoud

- Aanleiding en doel onderzoek
- Context
- Onderzoeksopzet
- Bevindingen
 - wonen
 - werken
 - samenleven
 - openbare orde en veiligheid
- Conclusies
- Aanbevelingen
- Ambitieniveaus

► Oudewater baalt van incidenten, dodelijke steekpartij was dieptepunt

'Drempel is bereikt met overlast arbeidsmigranten'

De aanwezigheid van arbeidsmigranten in Oudewater begint te 'schuren'. Met deze inwoners ontstaan onverwachte situaties - misstanden en overlast - waarop de gemeente niet is voorbereid. De drempel is bereikt. Dat blijkt uit uitgebreid onderzoek in opdracht van de gemeente.

René Cazander

Oudewater

Aanleiding voor het onderzoek is een steekpartij vorig jaar in een woning aan de Kapellestraat waar Poolse migranten verblijven. Voor burgemeester Danny de Vries was dit dodelijke incident de reden om in beeld te brengen hoe groot de populatie arbeidsmigranten in zijn stad is en onder welke omstandigheden deze groep leeft.

Er zijn enkele ernstige geweldsincidenten geweest, met als dieptepunt de steekpartij vorig jaar aan de Kapellestraat.

In Oudewater wonen volgens een grove schatting ongeveer 325 arbeidsmigranten, vooral in de binnenstad, op bedrijventerrein Tappersheul en op een aantal locaties in het buitengebied. Rond de 140 hebben een baan in de gemeente zelf. Zij zijn over het algemeen tevreden met hun werk, blijkt uit gesprekken van de onderzoekers met de arbeidsmigranten zelf.

Heftiger

De komst van voornamelijk Polen heeft zeker impact (gehad) op het dagelijkse leven in Oudewater. Inwoners merken dat de stad is veranderd. Van integratie is, op enkele gevallen na, geen sprake, aldus BMC. Een klein deel van de inwoners heeft een gevoel van onveiligheid en er zijn geen voorzieningen die arbeidsmigranten helpen om te integreren. De overlast die van de

▲ Het dodelijke steekincident vorig jaar in een woning aan de Kapellestraat.

FOTO EGBERTS MEDIA

meente, politie, uitzendbureaus, bewoners, werkgevers en arbeidsmigranten zelf. Het bureau doet aanbevelingen om de situatie te verbeteren. Zo raadt het aan een loket te openen waar arbeidsmigranten, ondernemers en inwoners met vragen en problemen terecht kun-

ondernemersvereniging op Tappersheul, laat in een eerste reactie weten blij te zijn dat het rapport over de impact van arbeidsmigranten in Oudewater er ligt. In zijn ogen komt het jaren te laat. „Al vijf of zes jaar geleden ben ik bezig geweest de situatie van arbeidsmigranten in kaart te brengen.”

Hoewel hij het rapport nog niet heeft gelezen, zet Van Schaik grote vraagtekens bij het geschatte aantal van 325. „Deze schatting is veel te laag. Het aantal klopt absoluut niet. Het zijn er veel meer.”

Dat 140 arbeidsmigranten in Oudewater zelf werken, noemt hij realistisch. Bij de bedrijven waar deze mensen werken, zijn ze hard nodig, benadrukt Van Schaik. „Voor het werk dat die mensen doen, zijn geen Nederlandse werknemers te vinden.”

Dat het met de integratie van de arbeidsmigranten in Oudewater niet overhoudt, verbaast de voorzitter van de ondernemersvereniging op Tappersheul niet. „Een groot

BMC

YACHT GROUP

Aanleiding en doel onderzoek

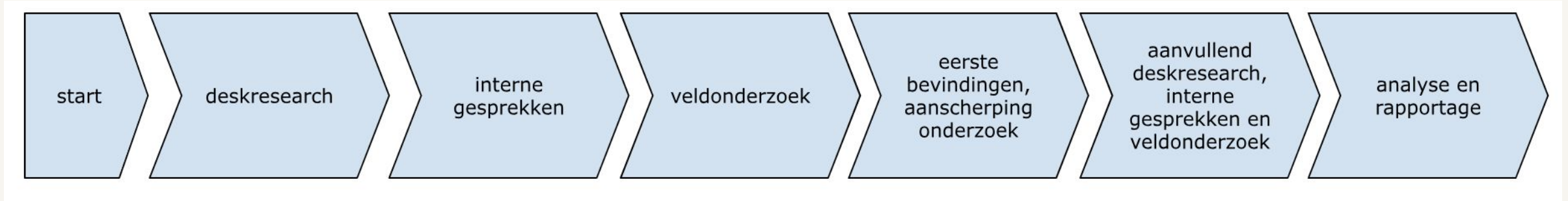
Aanleiding van het onderzoek

- Een aantal serieuze incidenten met arbeidsmigranten in de afgelopen jaren

Doel van het onderzoek

- het **inventariseren van de woon-, werk- en leefomstandigheden** van arbeidsmigranten in Oudewater ten behoeve van gemeentelijke **beleidsvorming** om **misstanden** in de toekomst te **voorkomen** en de **leefomstandigheden** van arbeidsmigranten in de gemeente (wonen, werken, samenleving) te **verbeteren**;
- een **kwalitatief onderzoek** waarbij voor zover mogelijk gebruikgemaakt wordt van cijfermatige analyses (onderbouwd met zogenoemde **educated guesses** en gekwalificeerde inschattingen)

Onderzoeksopzet

Veldonderzoek, gesproken met:

- gemeente (verschillende afdelingen: VHT, OOV, EZ, B&W), ondernemers, instanties (o.a. politie, sociaal werk, ondernemersver.), uitzendbureaus, huisvesters, inwoners, arbeidsmigranten, werkgevers.

Context

- Arbeidsmarkt enorm onder druk.
 - 378.000 werklozen mensen; groot deel niet, of slechts beperkt, inzetbaar
 - 473.000 vacatures
- Gaat nog minimaal 20 jaar duren
- Vrij verkeer van werknemers en dienstverleners in Europa.
- 800.000 arbeidsmigranten in NL aan het werk, veruit grootste deel uit EU.
- Komen en gaan, grote groep wil blijven.
 - short stay: minder dan 6 maanden
 - mid stay: langer dan 6 maanden
 - long stay: langdurig hier, doen mee, zijn geïntegreerd.
- Laag geschoold, onregelmatig, zwaar, vies werk. Max € 38.000 per jaar

Bevindingen: Wonen (1)

- Er wonen **ongeveer 325 arbeidsmigranten** in de gemeente Oudewater
- Arbeidsmigranten in de gemeente Oudewater zijn **vooral afkomstig uit Polen**
- Arbeidsmigranten wonen met name in de **binnenstad**, op het bedrijventerrein **Tappersheul** en op een **aantal locaties in het buitengebied**

- Een **klein netwerk ondernemers** in Oudewater heeft bedrijfsactiviteiten waar arbeidsmigranten een belangrijke rol in spelen, die daarmee bepalend zijn hoeveel arbeidsmigranten in de gemeente werken

- **Uitzenders** met woningen in Oudewater **beschikken over het SNF-keurmerk**

Bevindingen: Wonen (2)

- Er zijn **regelmatig klachten over de kwaliteit van de woningen**, terwijl arbeidsmigranten ook aangeven **tevreden te zijn met de kwaliteit van leven** in Nederland
- Het **effect van de huisvestingslocaties op de directe leefomgeving** en de leefbaarheid is **objectief gezien laag, wat niets zegt over het gevoel van onbehagen** / onveiligheid dat ook leeft bij een kleine groep individuen.
- Een groot deel van de arbeidsmigranten in Oudewater is **langer dan één jaar aanwezig en wil langdurig blijven**. Veel mensen geven aan hun familie te willen halen. Ze zoeken naar zelfstandige woonruimte.

Bevindingen: Werken

- Er werken **ongeveer 140 arbeidsmigranten** in Oudewater. Dit aantal wordt beïnvloed door seizoensinvloeden en keuzes van individuele ondernemingen. Het aantal arbeidsmigranten dat wordt ingezet kan sterk variëren, afhankelijk van de vraag
- Werkgevers hebben **structureel behoefte** aan arbeidsmigranten
- Er wonen meer arbeidsmigranten in Oudewater dan dat er werken. Er is een **beperkte overlap tussen werken en wonen.**
- Werkgevers geven aan **lastig met de gemeente Oudewater samen te werken.**
- Werk is een **regionale aangelegenheid.**
- Arbeidsmigranten zijn over het algemeen tevreden met hun werk.

Bevindingen: Samenleven

- Inwoners van Oudewater merken dat **de stad is veranderd**
- Er is, op enkele gevallen na, **geen sprake van integratie**
- Een **klein deel** van de bevolking heeft een gevoel van **onveiligheid**
- Er zijn **geen voorzieningen** die arbeidsmigranten ondersteunen om te integreren.

Bevindingen: Openbare orde en veiligheid

- Overlast lijkt **niet te groeien, wel te intensiveren**.
- **Eén derde** van de meldingen gaat over **criminaliteit door arbeidsmigranten**.
- **Bij het grootste deel van de incidenten is arbeidsmigrant slachtoffer**.

- Overlast is een **relatief begrip**; afwijkingen t.o.v. wat iemand gewend is, kan ook als overlast worden ervaren.

- De **leefomstandigheden van arbeidsmigranten** zijn de belangrijkste reden in hoe de overlast veroorzaakt wordt.
- Arbeidsmigranten die hier kort verblijven (**short stay**), hebben **weinig aandacht voor de omgeving waar ze in verblijven**. Dit blijkt een belangrijke basis te zijn voor vermeende 'overlast'.

Conclusies (1)

1. Gegeven het economische belang van het bedrijfsleven is er een grote vraag naar arbeidsmigranten. Dit leidt tot een groot aantal uitzendbureaus en huisvesters die daarop inspelen. Het is de algemene verwachting dat **het aantal arbeidsmigranten de komende jaren zal toenemen.**
2. Het aantal arbeidsmigranten dat in Oudewater werkt is ongeveer **140**. Dit is lager dan het aantal arbeidsmigranten dat in Oudewater woont, ongeveer **325**.
3. Het aantal arbeidsmigranten dat nu in de gemeente Oudewater aanwezig is, is nu zo groot geworden dat dit met **de huidige inrichting van de stad begint te schuren**. Dit uit zich in vermeende 'overlast' rond huisvesting en leefbaarheid.

Conclusies (2)

4. Er is een **klein netwerk van ondernemers in de gemeente met een groot belang** in / bij arbeidsmigranten. Mede door **het ontbreken van effectieve regels en handhaving** voelen zij zich verregaand vrij om dit naar eigen inzicht in te richten. Sommigen zoeken hierbij bewust de randjes op.
5. Een deel van de betreffende ondernemers voelt zich **door de gemeente niet serieus genomen**. Dit heeft geleid tot desinvesteringen, het gebrek aan vertrouwen gevoed en de lust om samen te werken met de gemeente doen afnemen.
6. De **oorzaken van overlast** zitten voornamelijk in:
 - a. huisvesting van arbeidsmigranten
 - b. onbekend maakt onbemind
 - c. serieuze geweldsincidenten

Conclusies (3)

7. De aanwezigheid van arbeidsmigranten 'overkomt' de gemeente tot op zekere hoogte. **Markt en overheid moeten zich tot elkaar gaan verhouden** om de problemen die er nu spelen samen op te lossen.
8. De aanwezigheid van arbeidsmigranten raakt **meerdere domeinen**; werken, wonen, samenleven, openbare orde en veiligheid. De gemeente lijkt daardoor **geen grip op dit vraagstuk** te hebben.
9. **De arbeidsmigranten zelf zijn behoorlijk onzichtbaar.** De gemeente kent ze niet, heeft formeel geen titel om met hen te werken, want de meesten zijn niet ingeschreven in de BRP.

Aanbevelingen (1)

1. Investeer structureel in **het kennen van alle betrokken partijen**.
2. Omdat arbeidsmigratie een groot aantal beleidsdomeinen raakt, dient **beleid integraal** zijn.
3. Bepaal het **ambitieniveau** dat de gemeente na wil streven.

Ambitieniveaus

Ambitieniveau 1: op de korte termijn een **relatief goedkoop**. Er wordt alleen geïnvesteerd in beleid dat de gemeente Oudewater **wettelijk verplicht** is om te voeren. Nadeel: **lange termijn meer kosten** omdat beleid niet integraal en toekomstbestendig is.

Ambitieniveau 2: een **integrale aanpak en samenwerking** tussen verschillende domeinen van de gemeente. Het vraagt daarnaast om een **investering** in de toegankelijkheid van gemeentelijke voorzieningen, actieve informatieverstrekking richting arbeidsmigranten, en een investering in de wijken en netwerken zelf om de leefbaarheid te vergroten.

Ambitieniveau 3: is een niveau waarin Oudewater samen met het speelveld van actoren werkt aan een **toekomstbestendige aanpak**. Dit is een proces met een **lange adem**. Het nadeel is dat een deel van de resultaten op de lange termijn nu investeringen vergt en niet door de huidige raad / college geogst zullen worden.

Aanbevelingen (1)

1. Investeer structureel in **het kennen van alle betrokken partijen**.
2. Omdat arbeidsmigratie een groot aantal beleidsdomeinen raakt, dient **beleid integraal** zijn.
3. Bepaal het **ambitieniveau** dat de gemeente na wil streven.
4. Zorg ervoor dat **kennis van wet- en regelgeving** binnen de gemeente actueel is.
5. Borg **toegang tot ervaringskennis** van andere gemeenten.
6. Haal drempels weg voor **inschrijving de BRP**.

Aanbevelingen (2)

7. **Werk samen met ondernemers** in de gemeente die belangen hebben bij arbeidsmigranten. Realiseer onderling een bovenwettelijk kader in de vorm van een convenant.
8. Realiseer **een loket** voor arbeidsmigrant -gerelateerde zaken.
9. Realiseer **een huisvestingslocatie voor short-stay arbeidsmigranten** buiten het centrum.
10. Organiseer **activiteiten in de sociale basis gericht op integratie** van arbeidsmigranten.

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Rob van Hilten Msc CMC
managing consultant bestuur & organisatie
rob.van.hilten@bmc.nl
06 83 25 01 96

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl

Deel 3

Vragen en aandachtspunten

Deel 4

Vervolgstappen en afsluiting

Vervolgstappen

- Gesprekstafel(s) met ondernemers, huisvesters, uitzendbureaus en gemeente:
 - Acties om huidige knelpunten op te lossen → vooruitdenken
 - Eerste gesprek over gezamenlijk toekomstbeeld en benodigde acties → achteruitdenken
- Gesprekken betrouwen over acties kortere termijn
- Aanpak arbeidsmigranten naar gemeenteraad in april of juni
- Blijvend in gesprek met elkaar